

Hoofdstuk 3. Het kledingbudget

Om gezond te leven en autonoom te handelen, moeten mensen kunnen beschikken over geschikte kleding. Kleding heeft in onze maatschappij verschillende functies, maar de belangrijkste zijn toch het lichaam beschermen tegen verschillende weer- en werkomstandigheden en mensen een bepaalde identiteit verschaffenⁱ. Bovendien bepaalt kleding mee iemands zelfbeeld en zorgt het voor sociale acceptatie en respect in verschillende sociale contextenⁱⁱ. In studies naar coping-strategieën vermelden ouders in armoede vaak dat hun kinderen worden gepest of gemarginaliseerd omdat ze niet de 'juiste' kleding dragenⁱⁱⁱ. Het is dan ook belangrijk dat het kledingbudget ruimte laat voor variatie en dat het mensen toestaat om zich op een gepaste manier te kleden voor verschillende sociale situaties.

Naast het bieden van bescherming, sociale aanvaarding, en het uitdrukken van een bepaalde identiteit, moet kleding vooral multifunctioneel zijn, dat wil zeggen geschikt zijn voor het uitvoeren van verschillende taken en functies, zoals boodschappen doen, in en rond het huis werken, familie bezoeken, iets gaan drinken, naar school, de jeugdbeweging of op kamp gaan. We voorzien dus vooral 'casual' kleding. Indien mensen echter willen voldoen aan de verwachtingen verbonden aan hun verschillende sociale posities, dan moeten zij ook de gelegenheid krijgen om zich af en toe wat formeler te kleden. Een receptie, een trouwfeest, een sollicitatiegesprek of een begrafenis zijn gelegenheden waarbij men aangepaste kleding verwacht. In een referentiebudget kiezen we dan voor tijdloze kleding, die veel seizoenen kan doorstaan.

Er bestaan geen (inter)nationale richtlijnen voor de kwaliteitscriteria van kledingstukken en er is een gebrek aan transparante labels. Een bruikbare internationale veiligheidsnorm is het Öko-Textlabel^{iv}, die garandeert dat het textiel vrij is van schadelijke stoffen. We opteren ervoor om zoveel mogelijk, en zeker bij de aankoop van ondergoed en nachtkleding (omdat die heel dicht tegen het lichaam worden gedragen), rekening te houden met dit label. Bij het winkelen valt echter op hoe weinig dit label wordt vermeld op het etiket. De informatie die kledinglabels wel moet bevatten betreft de aard en het percentage van de gebruikte vezelsoort^v. We bevelen voor de meeste kledingstukken katoen of samenstellingen met katoen aan omwille van de vele goede eigenschappen die deze vezelstof bezit. Wat ook vaak wordt vermeld op het etiket zijn de wasvoorschriften, die we gebruiken als richtlijn om een lange levensduur te garanderen.

De kledingstukken die worden gebruikt om koude, regen en wind te trotseren, zoals een winterjas, moeten beantwoorden aan hoge kwaliteitseisen. We veronderstellen immers dat de leden van de typegezinnen zich te voet, met de fiets of met het openbaar vervoer verplaatsen. We opteren voor jassen die voldoende comfort en bescherming bieden, dat wil zeggen die waterbestendig, winddicht en ademend zijn. Hoge kwaliteitseisen zijn verder erg belangrijk voor de aankoop van schoenen. Goede schoenen voorkomen immers gezondheidsproblemen aan bijvoorbeeld de knieën of enkels. Kwaliteitsvolle schoenen moeten beantwoorden aan een aantal basiscriteria zoals een stevige zool, en een goede aansluiting.^{vi}

Concreet bevat de korf « kleding »: ondergoed, sokken, T-shirts met korte mouwen en lange mouwen, een aantal lange broeken en bermuda's en zowel voor het zomer- als voor het winterseizoen een paar truien, hemden en specifiek voor vrouwen enkele kleedjes, rokken en nylonkousen. Wat schoeisel betreft, worden naast een paar zomer- en winterschoenen ook sportschoenen, gummilaarzen, slippers en pantoffels opgenomen. Verder bevat de korf ook een minimaal budget voor slaap-, en sportkleding en accessoires zoals een pet/muts, sjaal, een stropdas, een broeksriem, en een hand- en reistas.

Voor het bepalen van het aantal kledingstukken dat mensen nodig hebben, bestaan geen standaarden. We laten ons hiervoor leiden door hygiënische normen, praktische overwegingen en referentiebudgetten uit andere Europese landen. Iedere vijf jaar leggen we de korf « kleding » ter discussie voor aan de deelnemers van de focusgroepen. Bij hen blijkt er een ruime consensus over het feit dat een zuiver functionele kijk op kleding te eng is. Kleding bezorgt mensen een identiteit en door steeds dezelfde kleding te moeten dragen, krijgt men een stempel.

Voor het bepalen van de levensduur van de kleding, moeten we rekening houden met enerzijds de groei van het lichaam en anderzijds de slijtage van de stoffen. Het is logisch dat de kleding van kinderen en jongeren een veel kortere levensduur heeft dan deze van volwassenen. Baby's groeien heel snel en hun kledingmaat wordt vaak maar drie maanden gedragen. We opteren indien mogelijk voor het aankopen van babykleden die meerdere maanden kunnen gedragen worden. Voor kinderen en jongeren kozen we voor een standaard draagtijd van 12 maanden. Voor de kledingstukken die oversized kunnen worden gedragen (bv. een jas, pyjama's), verlengen we de afschrijftijd naar twee jaar. De levensduur van de kleding van volwassenen is vooral afhankelijk van de slijtage van de kleding. Omdat we kozen voor vezelstoffen die relatief slijtvast zijn, kan de levensduur hier worden verhoogd tot 24 of 36 maanden, afhankelijk van de frequentie waarmee het kledingstuk wordt gedragen.

Wat de keuze van de winkels betreft, volgen we de respondenten in de focusgroepen en kiezen we voor betaalbare winkels met een voldoende gevarieerd aanbod. Omdat kleding mensen een bepaalde identiteit verschaft, is keuzevrijheid bij de aankoop ervan cruciaal. Tegenwoordig wordt zowel gedragen als nieuwe modieuze kleding veelvuldig te koop aangeboden op rommelmarkten, outlets en kringloopwinkels. In de focusgroepen gaven deelnemers uit midden en hogere inkomensgroepen aan dat deze kleding in de huidige samenleving vaak als 'hip' wordt gezien. De meeste deelnemers uit lage inkomensgezinnen zijn het hiermee eens maar getuigden ook dat het helemaal anders aanvoelt wanneer je verplicht bent om tweedehandse kleding te dragen, dan wanneer je er zelf voor kiest. Om de keuzevrijheid te respecteren wordt het kledingbudget berekend op basis van nieuwe kleding aangekocht buiten de soldenperiodes. Tegelijk wordt de praktijk van het aankopen van kleding in de soldenperiodes en de bredere beschikbaarheid van tweedehandskledij in rekening gebracht door het totale kledingbudget met 10% te verminderen. Om de principes van keuzevrijheid en betaalbaarheid te verzoenen, noteren we bovendien steeds de prijs van kledingstukken waarvoor minstens nog drie andere gelijkaardige kledingstukken kunnen worden gekocht. Tenslotte houden we geen rekening met het feit dat kledij binnen het gezin kan worden doorgegeven van het ene kind naar het andere. We berekenen immers een kledingbudget per kind dat gebaseerd is op het minimaal aantal noodzakelijke stuks met een relatief laag prijskaartje. We veronderstellen hier met andere woorden dat na de voorziene afschrijftijd het kledingstuk ook daadwerkelijk is versleten.

Om kleding te kunnen onderhouden, voorzien we een wasmachine, waspoeder, een wasmand, een klassiek strijkijzer en een strijkplank. We nemen geen droogkast op omwille van het hoge energieverbruik en het verminderen van de levensduurte van kledij. Om de kleding te drogen voorzien we een vlinderdroogrek, een droogrekje om boven het bad te plaatsen en wasspelden. Voor het opbergen van kleding voorzien we per persoon een kleerkast. Verder plaatsen we in iedere slaapkamer één of twee stoelen voor het wegleggen van kleding die de volgende dag opnieuw wordt gedragen. Voor het opbergen van de schoenen voorzien we een schoenenrekje. Deze meubelstukken worden aangekocht bij IKEA tegen een zo voordelig mogelijke prijs. Tenslotte voorzien we in de korf « kleding » nog een budget voor het poetsen van schoenen en het herstel van kleding en schoenen.

ⁱ Crane, D. (2012). Fashion and its social agendas: Class, gender, and identity in clothing: University of Chicago Press.

-
- ⁱⁱ Isaksen, K. J., & Roper, S. (2012b). The Commodification of Self-Esteem: Branding and British Teenagers. *Psychology & Marketing*, 29(3), 117-135.
- Johnson, K., Lennon, S., & Rudd, N. (2014). Dress, body and self: research in the social psychology of dress. *Fashion and Textiles*, 1(1), 1-24.
- ⁱⁱⁱ Ridge, T. (2009). *Living with poverty. A review of the literature on children's and families experiences of poverty. Research Report No 594*, carried out by the Centre for the Analysis of Social Policy, University of Bath on behalf of the Department for Work and Pensions, Norwich.
- Van Thielen, L., & Storms, B. (2013). *Het maximum halen uit het minimum. Overlevingsstrategieën van mensen die moeten rondkomen met een beperkt inkomen*. Geel: CEBUD, Thomas More.
- ^{iv} Centexebel. (2016). Öko-tex en menselijke ecologie. Online beschikbaar op <http://www.centexbel.be/nl/oeko-tex-en-menselijke-ecologie>.
- ^v Bolger, M. (2017). Notes on fabulous fabrics. Online beschikbaar op <http://bolgerm.victorschools.org/Notesonfiberfabrics.pdf>.
- Song, G. (2011). *Improving comfort in clothing*. Cambridge, UK: Woodhead Publishing Limited.
- ^{vi} Belgische Vereniging der Podologen (2019). Schoenadvies. Online beschikbaar op <https://www.podologie.be/nl/patient/schoenadvies>.